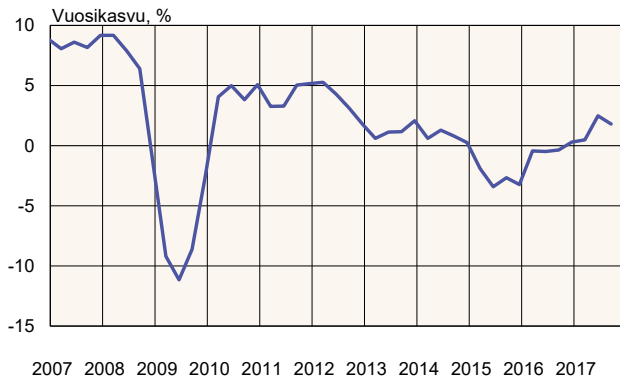

Venäjä

Venäjän BKT:n kasvu hidastui. Rosstatin alustavan arvon mukaan Venäjän BKT kasvoi heinä-syyskuussa 1,8 % vuotta aiemmasta, kun toisella neljänneksellä talous kasvoi 2,5 %. Kasvua näyttää hidastaneen vienti- ja investointikysynnän maltillistuminen, mikä on tuotantopuolella näkynyt mm. öljyn tuotannon kasvun hiipumisena. Kyselytutkimusten ja ennakoivien indikaattoreiden valossa kasvu ei näyttäisi kiihtyvän loppuvuonna.

Tammi-syyskuussa BKT kasvoi 1,6 % vuotta aiemmasta. Kehitys on pitkälti linjassa BOFITin Venäjä-ennusteen kanssa, jossa BKT:n odotetaan kasvavan 1,5 % tänä vuonna.

Venäjän BKT

Lähde: Rosstat

Venäjän ulkomaankaupan kasvu hidastui. Sekä tavaraviennin että -tuonnin dollarimääräinen arvo kasvoi kuitenkin heinä-syyskuussa yhä noin viidenneksellä vuotta aiemmasta. Viennin arvoa tuki korkeampi öljyn hinta, mutta monia keskeisiä tavaroita vietiin vähemmän kuin vuotta aiemmin. Raakaöljyn ja öljytuotteiden vientimäärä oli vain hitusen vuotta aiempaa pienempi, mutta mm. metallien ja lannoitteiden vientimäärät supistuivat selvemmin. Tavaratuontia hillitsi heinä-syyskuussa lähinnä investointitavaroiden kuten koneiden ja laitteiden sekä metallien tuonnin kasvun hidastuminen. Tuonti kasvoi silti yhä kaksinumeroisin lukemin kaikissa keskeisimmässä tavararyhmissä.

Tammi-syyskuussa Venäjän tavaraviennin arvo oli 250 mrd. dollaria. Viennin arvo kasvoi 26 % vuotta aiemmasta, kuten myös Urals-öljyn keskihinta. Öljyn hinnannousun myötä öljyn ja maakaasun osuus tavaraviennistä on tänä vuonna kivunnut jälleen yli 60 prosenttiin. Samalla koneiden, laitteiden ja kuljetusvälineiden osuus on supistunut alle 7 prosenttiin. Viennistä 46 % meni EU-maihin, 21 % Aasian maihin ja 9 % Euroasian talousliiton maihin. Kiina on viime kuukausina noussut Venäjän tärkeimmäksi yksittäiseksi vientimarkkinaksi ohittaen täpärästi Hollannin.

Tavaratuonnin arvo oli tammi-syyskuussa noin 170 mrd. dollaria eli 25 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan ruplan reaalin kauppapainotettu kurssi vahvistui 21 % vuotta aiemmasta. Koneiden, laitteiden ja kuljetusvälineiden osuus tuonnissa oli 48 %, kemiallisten tuotteiden 18 % ja elintarvikkeiden 13 %. Tavaratuonnista 38 % tuli EU-maista, 33 % Aasian maista ja 8 % Euroasian talousliiton maista. Selvästi tärkein yksittäinen tuontimaa oli edelleen Kiina runsaan 20 prosentin osuudellaan.

Venäjällä valtionyritysten ja valtion osuus BKT:stä ehkä noin 40 %. Kaikkien yritysten ja organisaatioiden tuloista (pl. julkisen talouden budjeteista saadut varat) 11–12 % on viime vuosina kertynyt Rosstatin mukaan niille yrityksille ja -organisaatioille, joissa on vähänkin suoraa valtion tai alueiden omistusta (vähintään noin 30 000 toimijaa). Näiden piirissä tulot keskittyvät hyvin voimakkaasti. Venäjän kansantalouden ja valtionhallinnon akatemian selvitysten mukaan jo 54 suuren valtionyrityksen osuus on 8 % ja niiden sekä 20 epäsuorasti omistetun yrityksen osuus yhteensä 12 %. Ekspert-lehti päättyy 11 prosentin osuuteen niiden valtionyritysten osalta, jotka ovat Ekspertin 400 suurimman yrityksen listalla. Pelkästään kahden isoimman valtionyrityksen eli Gazpromin ja Rosneftin yhteenlaskettu osuus tuloista on yli 4 %.

Valtionyritysten tuottamasta BKT:stä ei ole julkaistuja tilastoja. Kansantalouden akatemiassa on laskettu Gazpromin ja Rosneftin kirjanpidosta niiden osuudeksi Venäjän BKT:stä selvästi yli 10 % viime vuosina. Jos muissakin valtionyrityksissä tulojen ja tuotetun BKT:n suhde on sama kuin Gazpromissa ja Rosneftissä, valtionyritysten osuuden BKT:stä arvioidaan olevan noin 25–30 %. Pari muutakin tämän suuruusluokan arviota on. Osuus saattaa myös olla jonkin verran pienempi, sillä luodun BKT:n ja tulojen suhdetta heijastava toiminnan kannattavuus on öljy- ja kaasusektorilla ollut huomattavasti parempi kuin muilla sektoreilla.

Julkisen talouden eli valtion, alueiden ja kuntien osuus tuotetusta BKT:stä on Rosstatin mukaan ollut viime vuosina runsaat 13 %. Valtionyrityksiä koskevien edellä olevien arvioiden kera julkisen sektorin yhteenlaskettu osuus BKT:stä olisi siten suunnilleen 40 %. Euroopan jälleensuunnittelu- ja kehitys pankki EBRD arvioi aiemmin osuudeksi noin 35 %, mutta EBRD lopetti tiedon julkaisemisen vuonna 2010.

Julkisen talouden ja valtionyritysten osuus BKT:stä on Venäjällä joka tapauksessa paljon pienempi kuin parina viime vuonna yleisesti esitetty 70 %. Todellisuudessa kyseinen 70 % viittaa vain suhdeluukuun, jossa julkisen talouden ja valtionyritysten bruttotulot tai -menot on suhteutettu BKT:hen (joka nimestään huolimatta on nettovirta).

Valtionyritysten osuus Venäjällä on kuitenkin paljon suurempi kuin esimerkiksi Turkissa ja Brasiliassa. Julkinen omistus voi haitata omistettujen yritysten tehokkuutta sekä osaltaan rajoittaa kilpailua, joten valtion rooli taloudessa on todellisuudessa laajempi kysymys kuin pelkkä BKT-osuus.

Kiina

Kiina avaa rahoitussektoriaan ulkomaisille toimijoille. Kiina ilmoitti perjantaina 10.11. poistavansa rahoitussektorilta ulkomaiselle omistukselle asetettuja rajoituksia. Kiinalaispankkien osalta luovutaan säännöstä, jonka mukaan ulkomainen omistusosuus saa olla korkeintaan 25 % ja yksittäisen ulkomaisen sijoittajan korkeintaan 20 %. Lisäksi ulkomaiset toimijat saavat jatkossa omistaa määrääväan 51 prosentin osuuden kiinalaisista rahasto- ja arvopaperiyhtiöistä, ja tästäkin rajoituksesta luovutaan kolmen vuoden kuluttua. Ennen muutosta ulkomainen omistus sai olla enintään 49 %. Henkivakuutusyhtiöissä ulkomaiset yhtiöt saavat mahdollisuuden määräävän osuuteen kolmen vuoden kuluessa ja rajoituksista luovutaan kokonaan viiden vuoden kuluessa.

Toimet on otettu vastaan myönteisesti, sillä ne viestivät Kiinan jatkavan talouden avaamiseen tähtääviä uudistuksia. Juuri rahoitussektorin avaamista aiempaa laajemmin on toivottu jo pitkään, sillä ulkomaisten toimijoiden osuus Kiinan rahoitussektorilla on vähäinen. Heti päätöksen jälkeen jotkut kansainväliset alan yhtiöt ilmoittivat aikovansa kasvattaa omistustaan kiinalaisyhtiöissä.

Monet tarkkailijat ovat kuitenkin korostaneet, että vaikka päätös avaamisesta on tehty, nopeita muutoksia ulkomaisten toimijoiden roolissa Kiinan rahoitusmarkkinoilla tuskin on odotettavissa. Kilpailu on kovaa, Kiinan kotimaiset toimijat ovat vahvoja ja suuret valtionyritykset ovat tiukasti verkottuneita toisiinsa. Lisäksi muilla määräyksillä ja vaatimuksilla ulkomaisten toimijoiden levittäytymistä voidaan vaikeuttaa. Esimerkiksi Kiinaan perustettujen ulkomaisten pankkien toiminta on ollut periaatteessa vapaata vuodesta 2006. Niiden osuus Kiinan pankkisektorista on kuitenkin nykyään vain noin 1 % ja osuus on ollut laskussa viime vuosina. Toinen esimerkki on ulkomaisten luottokorttiyhtiöiden toimintamahdollisuudet Kiinassa. Vuonna 2014 Kiina ilmoitti sallivansa ulkomaisten luottokorttiyhtiöiden perustaa korttiliikenteen clearing-yhtiötä Kiinaan. Keskuspankki julkaisi hakuohjeet vasta tänä kesänä. Ainakin kaksi luottokorttiyhtiötä on jättänyt hakemuksen, mutta viranomaisten mukaan hakemukset ovat puutteelliset.

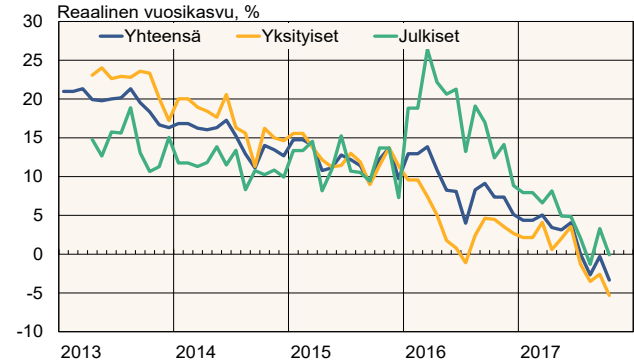
Kiinan talouskasvu hidastui odotetusti lokakuussa.

Kiinan taloudellisesta aktiviteetista kertovat indikaattorit osoittavat lähes kautta linjan, että maan kasvuvauhti hidastui lokakuussa. Teollisuustuotannon reaalin vuosikasvu hidastui 6 prosentin pintaan ja vähittäiskaupan kasvu painui selvästi alle 9 prosentin. Sähköntuotannon vuosikasvu painui alle 3 prosentin edellisvuokausien noin 5 prosentista.

Kiinnostavaa Kiinan talouskehityksessä on investointien (FAI) kasvun jyrkkä hidastuminen. Lokakuussa investointien kasvu painui varovaisellakin investointien hinta-arviolta selvästi miinukselle. Aikaisempina vuosina FAI-investointien muutos on seurannut kansantalouden tilinpidon mukaisten kiinteiden investointien muutostrendejä.

Lokakuussa kuluttajahintainflaatio kiihtyi syyskuun 1,6 prosentista 1,9 prosenttiin. Tuottajahinnat nousivat syyskuun tapaan 6,9 % vuodentakaisesta.

Kiinan investointien (FAI) reaalisuus

Lähde: Macrobond, BOFIT

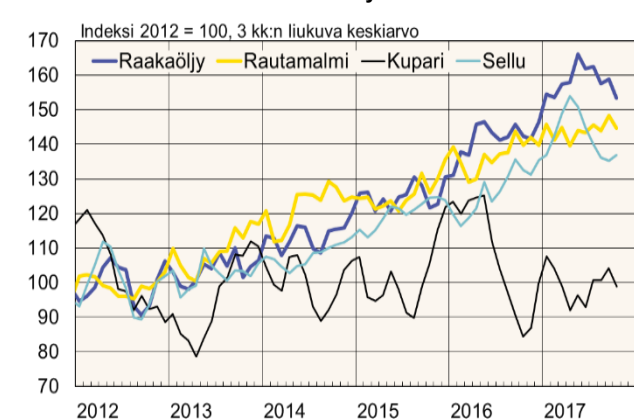
Kiinan tavaratuonnin ripeä kasvu jatkui lokakuussa.

Lokakuussa tavaratuonnin arvo oli 170 mrd. USD ja tavaraviennin 198 mrd. USD eli saman verran kuin syyskuussa. Dollarimääräinen tuonti kasvoi 17 % ja vienti 7 % vuotta aiemmasta. Tammi-lokakuussa tuonnin arvo kasvoi 18 % ja viennin arvo 6 %. Kauppataaseen ylijäämä supistui 333 mrd. dollariin viime vuoden vastaavaan ajan 465 mrd. dollariin.

Mm. raaka-aineiden hintakehityksestä johtuen tuontihinnat ovat nousseet viime vuodesta ja olivat syyskuussa 9 % vuodentakaista korkeammalla. Vientihintainflaatio oli syyskuussa 3 %. Määrällisesti tavaratuonti on kasvanut tammi-syyskuussa noin 11 % ja tavaravienti noin 8 %.

Kuluvana vuonna raaka-aineiden tuontimäärät ovat kokonaisuudessaan kasvaneet. Tammi-lokakuussa Kiina toi raakaöljyä ja hiiltä 12 % enemmän kuin viime vuoden vastaavaan aikaan. Sellun tuonti kasvoi 13 %. Sitä vastoin kuparin tuonti on vähentynyt. Raakaöljyn tuontimäärä on kuitenkin vähentynyt maaliskuun ennätyksestään, jolloin Kiina toi öljyä 39 milj. tonnia (syys-lokakuussa tuonti oli keskimäärin 34 milj. tonnia/kk). Samoin sellun tuonti oli huipussaan maaliskuussa.

Raaka-aineiden tuontimäärän kehitys

Lähde: Macrobond, BOFIT